

Verdwaald

in het

alfab

Al jaren wordt er onderzoek gedaan naar dyslexie. Afgelopen jaar werd de ontwikkelingsstoornis weer even op de kaart gezet: de behandeling wordt sinds kort vergoed en recentelijk onderzoek heeft tot nieuwe kennis geleid. Goed nieuws, want een **kind met dyslexie** kan niet vroeg genoeg worden behandeld.

Dyslexie is een erfelijke lees- en spellingstoornis. Personen met deze ontwikkelingsstoornis hebben moeite met foutloos en vlot leren lezen en spellen. Michel Ekkebus, directeur van het *Regionaal Instituut voor Dyslexie* (RID): "Dyslexie is een onzichtbare handicap die niets met intelligentie te maken heeft. Deze handicap wordt op school niet altijd herkend." Kinderen met dyslexie zijn vaak slim genoeg, maar verwerken geschreven en gesproken taal veel trager. Daardoor zijn toetsen en proefwerken voor hen veel ingewikkelder. Als het probleem niet vroegtijdig wordt gesignaleerd, blijven dyslectische kinderen achter wat betreft schoolprestaties. En dat heeft soms verstrekken gevolgen: kinderen raken in een isolement en worden onzeker. Soms gaat dat gepaard met lichamelijke klachten of gedragsproblemen. En dat is helemaal niet nodig.

De ideale behandeling

Onderzoeker Vera Blau, die eind vorig jaar promoveerde, deed neurologisch onderzoek naar de oorsprong van de stoornis. Na hersenonderzoek bij proefpersonen heeft zij aangetoond dat een deel van de hersenen van de dyslecticus

zich slecht aanpast. Deze neurologische tekortkoming verklaart waarom lezen en schrijven zo moeilijk gaan. Michel Ekkebus daarover: "Dankzij het onderzoek van Vera Blau hebben we nog meer inzicht gekregen, waardoor we het behandelingsprogramma kunnen perfectiëren en aanpassen."

Letters en klanken

Het RID heeft een behandeling ontwikkeld voor dyslectische kinderen. Het doel van dit programma is een letter te zien en de bijbehorende klank daaraan te koppelen. Want daar ligt het probleem: de combinatie te maken van een letter met een klank. Door continu te oefenen, elke dag een kwartier, wordt dat gedeelte van de hersenen dat niet goed functioneert, geactiveerd. De kinderen luisteren en blijven oefenen met de taal. Ouders krijgen een computerprogramma mee met ondersteunende software. Ekkebus: "Er worden leeskilometers gemaakt, met als streven dat geschreven taal een automatisme wordt." Afhankelijk van het individu wordt het programma in een tot anderhalf jaar doorlopen.

et

Wies Schelfhout heeft vijf dochters: Zoë (19), Joëlle (18), Loïs (17) en de tweeling Freya en Quinta (13). Wies en haar vijf kinderen zijn dyslectisch.

Wies Schelfhout kan er wel om lachen. "Het is met al mijn dochters goedgekomen," zegt ze triomfantelijk. Ze blikt terug op de schooltijd van haar oudste dochter Zoë: "Ze had zelf de school uitgezocht en voelde zich er thuis. Maar al in de kleuterklas begonnen de opmerkingen van school: 'Zoë kan niet opruimen, niet ordenen, niet puzzelen. Ze heeft geen overzicht en is lui.' Juist omdat ze dat overzicht niet had, maakte ze deals met haar klasgenootjes: als jij dat doet, dan doe ik dit. Heel creatief eigenlijk, maar het werd haar niet in dank afgenomen." Het spellingproces kwam absoluut niet op gang en een boek hield ze ondersteboven. Wies kreeg het advies haar dochter naar een school voor speciaal onderwijs te sturen. "Omdat mijn man en ik het daar helemaal niet mee eens waren, besloten we het probleem zelf op te lossen. Volgens de school kon ze niet luisteren, dus gingen we naar de oorarts. Maar met haar gehoor bleek niets aan de hand. Toen lieten

*Mijn dochters
verslinden boeken.
Ze doen er alleen
wat langer over'*

we haar op motoriek testen. Ook die bleek in orde; wel bleek ze een andere ontwikkeling door te maken." Zoë werd doorverwezen naar het RID. Daar viel alles op zijn plaats. Er werd een traject gestart met veel oefeningen. "Ze kreeg ook psychische begeleiding, want tot dan toe had ze op school niets anders gehoord dan dat ze dom en lui was." Joëlle, Wies' tweede dochter, was een goede leerling. Alleen het lezen vlotte niet. "Ze had geen goed leestempo en nam klanken over van de bovenliggende regel. Rekenen ging weer wel goed." Dus: op naar het RID. Daar kwamen ze erachter dat ook Joëlle dyslectisch is. Een nieuw traject begon. En daarna nog drie, want uiteindelijk bleken alle meisjes dyslectisch. Wies zelf ook, alhoewel dat vroeger nooit is gesignaleerd. Jarenlang heeft Wies met haar dochters geoefend met het materiaal van het RID. De computer en een voorleesprogramma gaven welkome afwisseling. De inzet heeft zijn vruchten afgeworpen: "Inmiddels verslinden ze boeken. Ze doen er alleen wat langer over. Zelfs Harry Potter hebben ze in het Engels gelezen."

Opsporing vanuit de school

Heleen en Greetje werken beiden een kleine tien jaar als intern begeleider op de basisschool. Zij zijn degenen die problemen bij kinderen opsporen en onderzoeken wat de oorzaak is. Dyslexie is een van die oorzaken. "We kijken al in groep 1 en 2 naar de kinderen. Hoe ze scoren op toetsen." In groep 3 zijn er weer toetsmomenten en langzaam komen bepaalde zorgkinderen bovendien. Zij krijgen dan volgens een handlingsplan extra hulp en leesbegeleiding. Als uiteindelijk, na een test, blijkt dat een leerling dyslectisch is, is dat vaak een opluchting. "Er valt een last van hun schouders als blijkt dat het niet aan hun inzet ligt." Maar, hoe goed de opsporingsmethode ook werkt, dyslexie is volgens Greetje en Heleen niet altijd even gemakkelijk te constateren. "Bij meer getalenteerde (hoogbegaafde, red.) kinderen is dat bijvoorbeeld het geval. Zij compenseren hun dyslexie met hun andere talenten. Dan komt de uitslag, helaas, soms pas als ze eenmaal op de middelbare school zitten en moderne talen krijgen."

Dyslexie: een erkende stoornis

Het RID is een gespecialiseerd instituut waar kinderen en volwassenen met lees- en spellingproblemen voor onderzoek en behandeling terecht kunnen. Na een jarenlange lobby boekte het instituut een paar belangrijke overwinningen: In 2009 erkende de minister van Volksgezondheid dyslexie als een ontwikkelingsstoornis en gaf zijn goedkeuring voor een vergoedingsregeling. Sindsdien is de diagnostiek en behandeling voor ernstig dyslectische kinderen opgenomen in het basispakket van de zorgverzekering en kan een kind vanaf groep 3 worden onderzocht. Dat is een heel belangrijke stap. Kinderen die in een vroeg stadium een gerichte behandeling krijgen, blijken namelijk op den duur beter te functioneren. Michel Ekkebus: "De hersenen zijn dan nog kneedbaar. Het is zonde als er al op jonge leeftijd onnodig een schoolachterstand ontstaat, met alle gevolgen van dien." Kijk voor meer informatie op www.rid.nl.

Angelique Goldsmid is de moeder van Mathijs (8). Al op jonge leeftijd werd duidelijk dat er iets met hem was.

Angelique: "Het begon met de lettermuur op de kleuterschool, hij haalde letters door elkaar en ik voelde dat er iets aan de hand was. In groep 3 begon hij met lezen, kernwoorden, hakken en plakken. Het lukte hem niet. Hij haalde de b en p door elkaar, de a en de o. Hij volgde het dyslexieprotocol van de school en begon van voren naar achteren, met de basiswoorden. En omdat hij niet vastliep ging hij naar groep 4." Er werd serieus aan dyslexie gedacht, maar omdat de school pas actie zou ondernemen in groep 5 besloot Angelique het heft in eigen handen te nemen. "Na contact met de zorgverzekeraar werden we doorverwezen naar het RID, waar hij werd getest. De uitslag: dyslexie. Het was heel herkenbaar. Ik kan zelf niet overweg met d's en t's en mijn man is zwaar dyslectisch, maar dat wisten we daarvoor helemaal niet. Er ging een wereld voor hem open, hij herkende de problematiek. 'Had ik dit maar eerder geweten,' was zijn eerste reactie, 'dan had ik er iets mee kunnen doen.'" De uitslag maakte veel los.

Sindsdien volgt Mathijs het RID-programma. Hij oefent veel met de computer: flitswoorden, rijmen, Memoryspelletjes. Maar ook met werkbladen. Elke dag. "Een keer in de week hoeft ik niet!" vertelt hij glunderend.

Moeder Angelique: "De school werkt heel goed mee. Terwijl de juf extra tijd doorbrengt met Mathijs neemt een onderwijsassistent zijn klas over." Hij krijgt plezier in het lezen. "Ik vind het nu eigenlijk heel gemakkelijk. Ik mag over een paar dagen in de kring voorlezen!" vertelt Mathijs trots. Na de teleurstelling dat hij groep 4 moest overdoen, gaat het nu goed op school.

"We zijn nu veel aan het lezen," zegt Angelique, "Ik weet nog heel goed dat hij zijn eerste zinnetje oplas uit een boek: 'Miep zit in de tuin'." Ze raakt er nog emotioneerd door.

'Ik weet nog heel goed dat hij zijn eerste zinnetje oplas uit een boek: 'Miep zit in de tuin''

